

« munitionem tantummodo recipiat. » Videtur tamen ex responsione data a Stephano cuidam Episcopo Corsicæ exceptum fuisse a lege generali casum justæ defensionis, quando nempe aliquis vim vi repulisset. (Cap. *Quia te*, 58, dist. 1.) Idem haud obscure, sæculo XIII, indicavit Innocentius III de casu quo aliquis alterum occiderit se defendendo *cum moderamine inculpatæ tutelæ, non ad sumendam vindictam, sed ad injuriam propulsandam*. (Cap. *Significasti*, 18, DE HOMICIDIO.) Demum, concilium Viennense disciplinam ea de re servandam verbis expressis edixit, ut videre est in cap. *Si furiosus* mox citando. Hinc evasit opinio communis apud canonistas, immunes esse, exceptis casibus in jure expressis, eos omnes qui non sponte sua, sed aliqua urgente ratione necessitatis, cooperati sunt ad mortem cujuscumque; quia nullam ex tali homicidio notam sævæ indolis seu crudelitatis ducebant.

Hinc immunes censentur ab irregularitate :

1° Qui casu mere fortuito, vel casu legitimæ defensionis, aliquem occiderunt. « Si furiosus, aut infans, seu dormiens, hominem mutilet vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censemus qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem. » Conc. Viennense, cap. *Si furiosus*, DE HOMICIDIO, in Clementinis.) Quamvis textus allatus statuerit solummodo de casu quo injuste aggressus in vitæ discrimen venit, probabile admodum est eandem dispositionem ad alios casus legitimæ defensionis extendi, quoties nimirum aliquis ad propulsandam gravem injuriam, libertatem, pudicitiam, vel bona temporalia defendendo, aliquem præter voluntatem occiderit, servato moderamine inculpatæ tutelæ. Ad hujusmodi casus accommodatur regula data in cap. *Quia te* supra citato : *Quoniam non tua sponte id fecisse cognosceris, inde canonice nullo modo judicaris*⁴.

2° Qui in bello defensivo, se, suamve patriam tuendo contra

⁴ Suarez, disput. XLVI, sect. II. — S. Liguori, lib. VII, n° 589.

hostes, aliquem occiderunt, immunes sunt etiam ab irregularitate. Ratio suadet non minorem favorem tribuendum esse defensionis patriæ, quam tuitioni vitæ privatæ; quomobrem textus supra allatus hoc alterum corollarium e principio generali deducendum indicant. « Cum bellum justum ad defendendum patriam, Ecclesiamque suscipitur, ait Benedictus XIV, laicus qui, pugnando, hostes interficit nulla irregularitate devinctur. Idem prorsus de clerico statuendum, si jussus bellum ineat, nec laici sufficiant pro Ecclesia tuenda, vel patria. » (*Institutione* 101, n° 9. Cap. *Pervenit*, 2, DE IMMUNITATE ECCLESIARUM. Reiffenstuel, in tit. DE HOMICIDIO, n° 123-126.) Quod de defensione sui et patriæ dicitur, dici etiam potest de defensione proximi. Licet indubitanter innocentem defendere a morte, etiam aggressorem occidendo, si aliter fieri non possit. Qui eo in casu occidit hostem non perpetrat homicidium ex intento, sponte sua, sed potius præter intentionem, atque aliqua ratione virtutis coactus ad subveniendum proximo qui opprimitur : ergo præsumendum est non incidere in irregularitatem. (Suarez, loc. cit., sect. III.)

3° Qui denuntiat malefactorem, ut sibi, suis aut patriæ, provideat, non est irregularis, tametsi ex hac denuntiatione sequatur capitale judicium. (Cap. *Prælati*, 2, DE HOMICIDIO, in VI°.) Ita decisum fuit quia, ait Bonifacius VIII, « si prælati aut clerici propter metum hujusmodi... de suis malefactoribus taliter conqueri non audent, daretur plerisque materia trucidandi eosdem et ipsorum bona libere deprædandi. » Hinc concludimus testes, qui ad parendum judici, vel sponte sua ad providendum bono publico, testimonium ferunt contra malefactorem, non incidere in irregularitatem. « Canones, inquit Schmalzgrueber, non imponunt irregularitatis notam propter onus ad quod aliquis ex lege naturali, vel præcepto divino charitatis, vel alterius virtutis, obligatur : cujusmodi opus charitatis est accusare, vel denuntiare malefactorem, si ita necessarium sit ad defendendam rempublicam, vel alium innocentem, vel ad

« avertendum grave istorum damnum. » (In tit. DE HOMICIDIO, n° 116.)

An idem dicendum sit de civibus juratis (*membres du jury*) quibus, ex præscripto legum, delegatum est munus de delicto pronuntiandi coram tribunali, aliis judicium sit : probabilius tamen nobis videntur opinari qui dicunt juratos non esse irregulares, quia etsi efficaciter influant in sententiam, eam tamen non proferunt, et coacti sunt lege civili munus juratorum suscipere atque exsequi.

Nota. Concilium Tridentinum præcepit : « Si homicidium « non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo ut quis se a « morte defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob cau- « sam, etiam ad sacrorum ordinum et altaris ministerium... jure « quodammodo dispensatio debeatur, committatur Ordinario « loci... qui, nonnisi causa cognita et probatis precibus ac nar- « ratis, nec aliter, dispensare possit. » (Sess. XIV, cap. VII, *de Re- form.*) Juxta doctiores canonistas, et declarationes datas a S. Congregatione, sensus hujus decreti est causam deferendam esse ad Episcopum, si quis casu, vel in defensione, ita occiderit invasorem, ut merito timeat ne excesserit limites innocuæ defensionis, adeo ut indigeat aliqua dispensatione⁴.

* 817. — Ex dictis, et ratione habita textuum juris quo moderatus fuit rigor veterum canonum, superest ut non alios reputemus irregulares, ob defectum lenitatis, quam milites *hostem occidentes in bello offensivo*, et illos qui, servato ordine judiciali, *proxime concurrunt ad sententiam* et *executionem pœnæ capitis*.

1° Milites in *bello offensivo*. Status ipse militaris non inducit irregularitatem, sed occisio seu mutilatio hominis, quod canonistæ ita interpretantur ut ipsi duces militum, etsi signum prælii committendi dederint, ac suos milites ad fortiter dimicandum exhortati sint, non fiant tamen irregulares si nemi-

⁴ Suarez, loc. cit., sect. I, n° 7. — Gallemart, in conc. Trid. — Collator Andegavensis, VII° *Conférence*, 1re *Question*.

nem ipsi interfecerint. (Suarez, disp. XLVII, sect. VI, n^{is} 8, 9.)

2° Quoad illos qui concurrunt *ad prolationem et executionem sententiæ judicialis in causa mortis*, hæc olim asserebat collator Andegavensis : « On tient pour constant en France que, « pour encourir l'irrégularité dans l'exercice de la juridiction « criminelle, il faut influencer comme cause prochaine à la peine « du sang, ou y condamner, ou l'exécuter. Ainsi, cette irrégu- « larité ne s'encourt que par les gens du roi qui requièrent la « peine du sang, par les juges qui y condamnent, par l'exécu- « teur de la justice, et par les archers qui conduisent le crimi- « nel au supplice. » (*Conférence IVe, quæst. IVe*. Ita Gohart, *Traité des Bénéfices*, tom. II, pag. 575; Collet, *Traité des Dispenses*, liv. VI, n° 164; *Usages de l'Église de France*, pag. 742. Ab illa sententia parum recedit S. Alph. de Liguori, n° 468.)

Irregulares igitur sunt : 1° accusator prosequens ex officio sententiam mortis ; 2° judex illam proferens ; 3° carnifices qui exsequuntur ; 4° satellites qui reum ducunt ad supplicium. Hi omnes proxime cooperantur ad mortem.

Judex *instructionis* in causa criminali non est irregularis, quia non fert sententiam, sed solum pronuntiat an sit ratio causam prosequendi, et rem dimittit iis ad quos attinet. Nec irregulares censentur magistratus curiæ supremæ cui jus competit aliarum curiarum judicia expendendi et, si locus sit, dissolvendi ; siquidem hi magistratus id unum pronuntiant, an judicium latum sit ad præscriptum legis. De testibus et de juratis modo dictum est.

Animadvertendum denique irregularitatem locum non habere in casibus supra relatis, si, quacumque ex causa, mors seu mutilatio non sequatur.

§ 5. — De Irregularitatibus ex delicto.

Irregulares ratione delicti jura pronuntiant : homicidas, ille-

gitime suscipientes ordines, exercentes ordines sacros non obstante censura qua innodantur, hæreticos, apostatas, denique iterantes sacrilege baptismum.

*818. — 1° *Quæ conditiones requirantur ut quis sit irregularis ob delictum homicidii?*

I. Concilium Tridentinum statuit sess. xiv, cap. vii, de *Reform.*: « Qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiamsi « crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione « publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoveri possit, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, « etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat; sed « omni ordine ac beneficio et officio ecclesiastico perpetuo careat. » Hoc decreto Concilium innovavit ac confirmavit disciplinam cunctis retro sæculis observatam, quæ insuper pari jure eos removet a sacris ordinibus qui aliquem injuriose mutilaverunt, aut suæ ipsius mutilationi consenserunt, prout declaratur in decretali Bonifacii VIII, *Is qui*, 3, DE HOMICIDIO, in VI°, et in alia decretali Clementis III, *Ex parte*, 3, DE CORPORE VITIATIS.

Quid sit mutilatio in genere, omnes consentiunt. Illam utique communiter definiunt esse membri truncationem, seu amputationem. Sed non ita concordant in declarando quid intelligatur nomine *membri*; et tamen eo magis refert ut certa notio habeatur sensus quem canones præfinierunt, quod mutilatio eodem effectus operetur ac homicidium quoad irregularitatem, sive ex defectu lenitatis, sive ex delicto homicidii. Communior et probabilior opinio canonistarum est membra dici, ad sensum canonum, partes corporis quæ proprium officium habent ab aliis distinctum, ut manus ad palpandum, pedes ad ambulandum, oculi ad videndum, nares ad odorandum, lingua ad loquendum, etc... Aliæ partes quæ non pertinent nisi ad decorem et ornatum corporis, uti capilli et barba, vel etiam ad integritatem, sed quæ non habent operationem ab aliis distinctam, ut digiti, dentes, cartilago aurium, et aliæ similes, non sunt membra proprie dicta corporis. Ratio hujus opinionis est quod in odiosis

non sit extendenda verborum definitio, sed stricte accipienda, quantum patitur usus communis et stylus canonum; atqui usu communi loquendi ea est notio membri humani, nec aliam definitionem canones suppeditant. Igitur qui alterius auriculam amputavit, aut pollicem abscidit, vel dentes evellit, non est irregularis¹.

Homicidium est voluntarium, casuale, aut mixtum, quod etiam de mutilatione interpreteris. *Voluntarium* est, quando in se directe intenditur, vel in causa adeo cum effectu conjuncta ut agens non possit causam velle quin effectum ab eo inseparabilem voluisse censeatur. *Casuale* dicitur, quando sequitur ex actione præter intentionem, ita ut nec agens præviderit, nec debuerit moraliter prævidere secuturum. *Casuale-mixtum* erit, si agens illud non intendit, nec prævidit, sed debuit prævidere, et impedire majorem diligentiam adhibendo, sive abstinendo ab actione periculosa.

II. Canonistæ multas quæstiones movent de homicidio voluntario, casuali et mixto, quæ unico principio resolvi possunt: Ille contrahit irregularitatem ex delicto homicidii qui fuit causa efficax et culpabilis homicidii. Igitur expendendum erit in praxi: 1° an homicidium fuerit vere patratum, nam voluntas sola, etiam exterius manifestata, imo eo usque protensa ut grave vulnus inflixerit, non sufficit nisi mors aut mutilatio sequatur²; 2° an homicidium secutum sit ex actione positiva, vel omissione actus quem ex officio aliquis ponere tenebatur (causæ negativæ tunc solummodo æquiparantur causis positivis quando est stricta obligatio ex justitia malum effectum impediendi); 3° denique, utrum agens præviderit, aut saltem prævidere debuerit homicidium ex sua actione subsecuturum, et abstinere debuerit ab eodem actu, ne pravus ille effectus sequeretur.

Ex illis principiis sequitur 1° esse irregulares omnes qui

¹ Collet, part. II, cap. viii, art. 1. — Suarez, XLIX, sect. II.

² De Abortu, quandonam censeatur homicidium et irregularitatem inducat, dictum est in sect. *de Delictis* contra virtutem justitiæ (n° 740).

communi consilio hominem aggrediuntur, quamvis homo fuerit ab uno percussus et occisus seu mutilatus : item qui consilio, mandato, aliove modo efficaci in occisionem seu mutilationem influxerunt. Sequitur 2° duces belli certo injusti esse irregulares, quamvis neminem ipsi immediate occiderint ; quod canonicæ de militibus etiam interpretantur qui per turmas hostem aggressi, censentur operam præbuisse illis qui necem intulerunt ; quod de vicinioribus et circumstantibus intelligitur, non vero de illis qui in remota parte exercitus consistunt. (Bened. XIV, instit. cr, n° 8.)

Multis visum est eum præterea irregularitate devinciri qui causam dedit morti alterius, vacando rei illicitæ et periculosæ, licet prævidere non potuerit mortem ex illa re secuturam, quod probare contendunt ex cap. *Is qui*, 3, DE HOMICIDIO, in VI°, et cap. *Tua nos*, 19, eod. tit. in lib. V Decret. Verum notare est in utroque textu statui de re periculosa quæ vetita est jure naturali omnibus, vel jure canonico clericis speciatim, ne morti detur occasio : at vero, juxta regulas modo memoratas, clericus vacans rei illicitæ simul ac periculosæ, quæ ipsi interdicta est ratione periculi, incurrit irregularitatem, si reipsa homicidium, etiam præter intentionem, perpetraverit : debuit utique prævidere et abstinere. In priori quidem textu supponitur mandantem qui jusserat aliquem verberari debuisse prævidere eum cui id mandaverat exponendum esse, ob suam sævam indolem, periculo excedendi ; quapropter homicidium fuerat indirecte voluntarium. In altero textu agitur de monacho qui, officium chirurgi præter fas exercendo, causam dederat morti cujusdam mulieris. Declaratur monachum incidisse in irregularitatem si reus fuerit gravis negligentæ ; si autem omnem diligentiam adhibuerit, cum in eo solum deliquit quod officium alienum usurpaverit, suspensum fore per quoddam tempus ab exercitio ordinis, usquedum condignam satisfactionem præstiterit.

*819. — II° *Qui irregulares sint ob malam susceptionem ordinum?*

Irregulares sunt, illegitimæ susceptionis ordinum causa, qui *ordines furtive susceperunt* ; qui illos *susceperunt durante matrimonio*, non servatis regulis jure requisitis ; qui ordinati sunt *ab Episcopo excommunicato*, aut qui suæ dignitati renuntiavit.

I. Furtive ordinati dicuntur qui nec probati, nec admissi, se ordinandis dolo immiscuerunt, inscio Episcopo. Porro, omnes qui ita ordinibus initiati sunt, non possunt, ad gradum superiorem ascendere, nisi forte Episcopus non præmonuerit neminem accedere posse qui non sit admissus, aut vitam regularem in monasterio profiteantur. Cap. *Veniens*, 1, DE EO QUI FURTIVE ORDINEM SUSCEPIT.

Qui vero fraude utuntur ad dissimulandum defectus personales, vel etiam qui, compositis ex industria litteris dimissoriis, Episcopum decipiunt, non censentur ordines *furtive* accipere, tametsi graviter peccent.

II. De iis qui, durante conjugio, ordines susceperunt, supra dictum est (n° 812). Omnes qui innodati vinculo matrimonii, etiam non consummati, aliquem e sacris ordinibus suscipere præsumpserint, non servatis regulis canonicis, non possunt, etiam matrimonio postea soluto, in ordinibus sic susceptis ministrare, nec ad superiores ordines ascendere, nec ad aliquod beneficium aut officium ecclesiasticum promoveri. (Cap. *Antiquæ*, DE VOTO ET VOTI REDEMPT., Extrav. Joann. XXII.)

III. Qui ordines recepit ab Episcopo qui suæ dignitati, id est, jurisdictioni simul et executioni ordinis, renuntiavit, reputatur communiter irregularis.

Episcopus loco solummodo, scilicet suæ sedi, vel insuper dignitati, renuntiare potest. Si loco renuntiaverit, poterit, rogatus ab Ordinario, ordines conferre : si autem munus episcopale ex integro resignaverit, renuntiando executioni sui ordinis uti aliquando nonnulli fecerunt, alii intuitu vitæ religiosæ, alii ut vitarent depositionem canonicam, non possunt ordines majores conferre, etiam rogante Ordinario loci. « Si ab eodem sacros

« ordines scienter quis receperit... executionem officii non
 « habebit; ubi autem non scienter, poterit, nisi crassa et
 « supina fuerit ignorantia, discretus pontifex dispensare. »
 (Cap. *Requisivit*, 1, DE ORDINATIS AB EPISCOPO QUI RENUNTIAVIT
 EPISCOPATUI.)

IV. Qui ordines susceperunt ab Episcopo excommunicato de-
 nuntiato possunt, peracta pœnitentia, obtinere ab Episcopo ut
 in ordinibus susceptis inserviant; sed ad ordines superiores
 conscendere prohibentur, nisi necessitas vel utilitas maxime
 postulerit. Dispensatio concedi potest ab Episcopo, si clerici
 ignoranter ita fuerint ordinati. (Cap. *Ab excommunicatis*, 4,
 CAUS. IX, quæst. 1; cap. *Cum clericis*, 2, DE ORDINATIS AB
 EPISCOPO QUI RENUNTIAVIT, etc.)

*820. — III° *Qui irregulares sint ob exercitium illicitum
 ordinum?*

Irregulares efficiuntur clerici: 1° qui *temere et solemniter
 exercent ordinem sacrum quem non habent*; 2° qui *violant
 censuram, exercendo ordinem sacrum*.

I. Regula est generalis, jure communi a primis sæculis con-
 stituta, ut « si quis baptizaverit, aut aliquod divinum officium
 « exeruerit, non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur
 « de Ecclesia, et nunquam ordinetur. » (Cap. *Si quis*, 1, DE
 CLERICO NON ORDINATO MINISTRANTE, lib. V Decret.) Ut vero regula
 legitime apponatur ad casus speciales, nonnullæ requiruntur
 conditiones.

1° Lex afficit solummodo *clericos*. Quæstio est quidem valde
 controversa apud canonistas. Pirhing asserit doctores *commu-
 niter* affirmare laicum incurrere irregularitatem si exercent
 actum alicujus ordinis. S. Liguori e contrario asserit *commu-
 nius* negari laicum eo in casu contrahere irregularitatem.
 Schmalzgrueber dicit plures *valde probabiliter* affirmare, et
 alios *non minus probabiliter* negare⁴. Ex illa vero opinionum

⁴ Suarez, disput. XLII, sect. IV. — S. Liguori, lib. VI, n° 416, dubit. 5. —

contrarietate sequitur clericos solum, non laicos, habendos esse
 in praxi irregulares, si ordinem sacrum non susceptum exer-
 cuerint; est quippe dubium juris. Hæc insuper opinio specu-
 lative probabilior est; siquidem lex allata, *Si quis*, inserta fuit in
 Decretalibus Gregorii IX sub titulo DE CLERICO NON ORDINATO;
 unde merito arguitur ad clericum spectare, non ad laicum,
 argumentando, ut aiunt canonistæ, a *Rubro ad Nigrum*. Ratio
 autem cur irregularitas potius jure decreta sit in clericis minis-
 trantes in ordine quem non habent, quam in laicos, est quod
 talis usurpatio frequentius olim contigit in clericis, quorum am-
 bitionem cohibere studuit Ecclesia.

2° Lex attingit clericos qui *temere* exercent ordinem non
 susceptum; quapropter si quis bona fide, et non ex ignorantia
 affectata, ministraverit in ordine quem non habet, putans se
 eum habere, aut ministerium quod exercet esse sui ordinis, non
 contrahit irregularitatem.

3° Lex statuit de *exercitio ordinis sacri*: igitur ut quis
 contrahat irregularitatem, necesse est ut exercent actum pro-
 prium ordinis sacri, et eo modo quo vi ordinis et juxta disci-
 plinam canonicam, non nisi ab ordinatis licite exerceri potest.
 Hinc irregularis est sacerdos qui pontificalia exercere præsumit,
 sacras nimirum functiones et benedictiones exclusive reservatas
 Episcopo, et quas solus S. Pontifex potest delegare simplici pres-
 bytero, v. g. consecrationes Ecclesiarum, consecrationes cali-
 cum, etc.; quia licet, spectato solum jure divino, hujusmodi
 benedictiones convenire possint ordini sacerdotali, exclusive ta-
 men attribuuntur Episcopis jure canonico, tanquam actus proprii
 ordinis episcopalis. — Diaconus, qui confessiones sacramentales
 audire præsumit; qui benedicit aquam lustralem; qui præsidet
 choro stola pendente, more sacerdotum; qui populo solemniter
 benedicit; item, juxta communioem opinionem, qui baptismum
 solemnem, etiam in casu necessitatis, confert sine delegatione

Canonistæ in suis commentariis tit. XXVIII, DE CLERICO NON ORD. MINISTRANTE.
 Ferraris, v^o *Irregularis*. art. 1, n° 11.

Episcopi, aut presbyteri : quia baptizare solemniter ex officio competit solum Episcopo et presbytero, et ex delegatione diacono. Nihil refert quod urgeat necessitas, cum liceat, urgente necessitate, baptizare absque solemnitate¹. — Subdiaconus qui solemniter defert pyxidem continentem sacram Eucharistiam, aut qui Evangelium cantat, intra Missarum solemnia, more diaconorum. — Acolythus qui intra Missam aquam in calicem fundit, aut qui Epistolam cantat cum manipulo, more subdiaconorum.

Licet, ex praxi generali ab ipsa S. Congregatione Rituum approbata, substituere clericum in minoribus constitutum qui, deficiente subdiacono, cantet Epistolam, paratus absque manipulo. Id vero in casu tantum necessitatis licitum esse declaravit S. Congregatio, juxta quam alia consuetudo contraria rejicienda est. (Decisio data die 3 julii 1698, n° 3477, et die 18 dec. 1784, n° 4418.) Eadem Congregatio declaravit nunquam tolerandum esse ut laicus munere diaconi fungatur vestibus sacris indutus, tametsi nullam functionem ordinis sacri obeat. (Die 11 sept. 1847, n° 5105.)

Nota. Hæc irregularitas orta ab exercitio ordinis non suscepti, non est absoluta sed relativa ad ordinem illicite exercitum. Qui delictum perpetravit non potest ad ordinem superiorem conscendere, et est præterea suspensus, per tempus arbitrio Episcopi determinandum, ab ordine ultimo suscepto. Argum. ex capite. *Ex litteris*, 2, eod. titulo.

Clericus cujus ordinationi aliquid essentielle defuit, erit irregularis si ordinem exerceat antequam ordinatio compleatur. Sacerdos, exempli causa, cui Episcopus omiserit conferre specialiter, ut in Pontificali indicatur, potestatem sacrificium offerendi, aut peccata remittendi : quamvis enim opinari liceat sacerdotium cum his attributionibus conferri sola manuum impositione juncta formæ sacramentali, potestas tamen his

¹ S. Liguori, lib. VI, n° 416, dub. 11.

juribus utendi non censetur data quousque consecrator illam ritibus consuetis significaverit. Aliter dicendum est si quid mere accidentale prætermisum fuerit, v. g. unctio manuum. Sacerdos non debet quidem suo ordine uti antequam reparetur defectus : non erit tamen irregularis si celebraverit ; quia dici non potest eum usurpasse functiones ordinis non suscepti. (Suarez, disp. XLII, sect. IV, n° 12.)

* 821. — II. Irregularitatem contrahit qui ligatus excommunicatione majori, suspensione, aut interdicto, *exercet solemniter*, seu ex officio, *citra casum necessitatis, ordinem sacram* ; item qui *celebrat in loco interdicto*¹.

Probatur *quoad Excommunicationem majorem* ex cap. *Si quis*, 7, caus. XI, quæst. III, attributo concilio Martini Papæ, et quod jus commune induxit : « Si quis... post excommunicationem præsumperit, sive Episcopus, sive presbyter, sive diaconus, facere oblationem, vel matutinum aut vespertinum sacrificium, quasi in officio suo agere sicut prius, non liceat ei nec in alio concilio spem reconciliationis habere, nec ultra recolligi. »

Probatur *quoad Suspensionem* ex cap. *Cum æterni*, 1, DE SENTENTIA ET RE JUDICATA, in VI°, in quo Bonifacius VIII admonet judicem ordinarium et delegatum, ne durante suspensione se ingerat in divinis, alioquin « irregularitatis laqueo se involvet, secundum canonicas sanctiones. »

Ex dictis supra, irregularitatem pariter incurrit qui violat suspensionem pœnalem, ex informata conscientia vel alio modo latam (n° 782). Ita expresse definitum a S. Congregatione concilii, die 21 junii 1625, refert Benedictus XIV : *Episcopus Sagonensis, ex facultate sibi attributa decreto concilii cap. 1, ses. XIV, ex causis sibi notis suspendit parochum ab exercitio curæ : sed ille appellavit, et præcepto Episcopi contempto, celebravit, et curam exercuit. Quæritur, an a dicta suspen-*

¹ Tit. XXVII, DE CLERICO EXCOMMUNICATO, DEPOSITO VEL INTERDICTO, CELEBRANTE, lib. V Decret.

sione detur appellatio; ita ut parochus, non obstante appellatione interposita, per exercitium curæ effectus fuerit irregularis. Sacra Congregatio concilii censuit ab hujusmodi suspensione non dari appellationem, et parochum, qui sacramenta ut supra ministravit, irregularitatem contraxisse. (De Synodo, lib. XII, cap. III, n° 5.)

Probatur quoad interdictum ex cap. *Is cui*, 20, DE SENT. EXCOMM., in VI°, ubi declaratur eum cui interdicitur ingressu Ecclesiæ, irregularem effici, si contra censuram se ingerat in divinis, sicut prius. Idem de celebrante in loco interdicto statuant jura alias citata. (Cap. *Is qui*, 18, in eod. tit.)

Dixi *citra casum necessitatis*. Docent communiter canonistæ non incidere in irregularitatem qui celebrat, seu exercet ordinem sacrum vitandi scandalum causa, vel ne ipse diffametur (n° 768).

Qui exercet suum ordinem eo modo vel loco quem interdixit superior sub pœna suspensionis latæ sententiæ non eo ipso fit irregularis, non enim contrahit irregularitatem nisi censuram violaverit exercendo sacra... Nec etiam irregularitatem contrahit qui censura innodatus ordinem superiorem recipit, nisi intra ritus ordinationis ordinem susceptum exercent⁴.

Nota. Qui censuras violant aliter quam sacrorum ordinum exercitio, v. g. usu jurisdictionis, non incurrunt irregularitatem.

822. — IV° *Qui irregulares sint ob susceptionem illicitam, vel iterationem baptismi?*

Ecclesia debuit a clericali ordine remove quos novit, aut jure præsumit partibus hæreticorum adhæsisse, et consequenter qui baptismum ab hæreticis receperunt; hæc enim baptismi susceptio est participatio, aut saltem gravis præsumptio hæresis. Cum præterea Donatistæ (sæculo v°) baptizatos a catholicis rebaptizare solerent, quod decursu temporum plures

⁴ Cf. Suarez, disput. xxxi, sect. I, n° 70-78. S. Liguori, lib. VI, n° 799, dub. III.

Græci facere veriti non sunt, Ecclesia, ut tantum facinus, quantum in se erat, cohiberet, irregulares pronuntiavit rebaptizantes et rebaptizatos. (Cap. *Ex litterarum*, 2, DE APOSTATIS ET REITERANTIBUS BAPTISMA.) Nihil vero statuit in iterantes sacramentum Confirmationis, seu Ordinis, quamvis gravissimum scelus perpetrent; quia nulla necessitas hæc de re urgere visa est.

Itaque irregulares sunt ex delicto circa baptismum: 1° qui citra casum necessitatis baptismum susceperunt ab hæreticis; 2° qui passi sunt se iterum baptizari; 3° qui rebaptizaverunt, aut ministraverunt iteranti baptismum.

I. Testantur vetera monumenta legem Ecclesiæ fuisse « venientibus ab hæreticis, qui tamen illic baptizati sunt, per manus impositionem laicam tantum tribuere communionem, nec ex his aliquem in clericatus honorem vel exiguum subrogare. » (Cap. *Ventum est*, 18, caus. I, quæst. I.)

Probabilissimum videtur hanc legem constitutam fuisse, non tam in odium ministri hæretici baptizantis, quam in pœnam baptizati, qui baptismum ab hæreticis suscipiendo se fautorem hæresis ac de fide suspectum ostendit. Exinde concludimus eandem legem intelligendam esse de baptismo ætate adulta suscepto, et consequenter non afficere parvulos quos arcere non debemus ob baptismum ipsis collatum, antequam usum liberi arbitrii haberent. (Cap. *Placuit*, 3, caus. I, quæst. IV.)

823. — II. Qui sinunt se rebaptizari, item qui ipsi rebaptizant, aut ministrant presbytero rebaptizanti, lege vetustissima remouentur a sacris ordinibus.

Canonistæ non consentiunt an illa irregularitas restringatur ad casum in quo delictum fuerit publicum. Sunt ea de re opiniones contrariæ; sententia tamen affirmans est conformior textui cap. *Ex litterarum* in quo dicitur quod clericus, « si publicum est quod proponitur, ad superiores ordines promotus non valebit, nisi ad religionem transire voluerit... Si vero occultum est, promoveri poterit, et excessum suum dignis pœnitentiæ fructibus expiare. »

Dubium aliud ortum est, an irregularitatem contrahat qui ob dubium leve ac prope nullum, vel etiam nullo instituto examine circa validitatem baptismi in domo collati, rebaptizat sub conditione consueta : *Si non es baptizatus, ego te baptizo*. Ut certa ab incertis secernamus, hæc notanda sunt :

1° Rebaptizari debent sub conditione omnes de quorum baptismo non certo constat. « Non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse « factum, ait Innocentius III, cap. *Veniens*, 3, DE PRESBYTERO NON BAPTIZATO. Sic baptizantur pueri expositi, quamvis reperta sit schedula baptismum attestans, quia schedula cujus auctor penitus ignoratur, quæ forte ab ignaro rei fuit exarata, fidem non facit. Baptizantur parvuli qui ab hæreticis baptizati dicuntur, quoties apertum non est baptismum fuisse rite ab eis collatum : non iteratur baptismus hac solum ratione quod hæreticus minister forte non credat per regenerationis lavacrum deleri peccata, atque ideo non habuerit intentionem illud sacramentum conficiendi prout fuit a Christo institutum, sed quia notum est ministros sectarum protestantium, hodierna ætate, in Gallia, Anglia, Americæ septentrionalibus regionibus et alibi, parum curare de materia et forma sacramenti.

2° Omnes consentiunt non iterandum esse baptisma quando constat de prioris baptismi validitate testimonio duorum testium fide dignorum, qui affirmant *de visu* cuncta essentialia ad baptismum fuisse rite impleta, aut etiam unius omni exceptione majoris¹.

3° Qui negligit inquirere de validitate baptismi, et, nullo serio peracto examine, baptizat sub conditione, peccat graviter ; « etenim ea baptismi forma, ait *Catechismus Romanus*, in illis « tantum permittitur de quibus, re diligenter perquisita, dubium relinquatur an baptismum rite susceperint, aliter vero « nunquam fas est, etiam cum adjunctione conditionis, baptis-

¹ Cf. Collatorem Andegavensem, III° *Confér. sur le baptême*, Quest. 1re.

« mum alicui iterum administrare. » At non ita constat, an qui sic rebaptizant efficiantur irregulares.

Plures judicant hanc pœnam irregularitatis in eos decerni, quia cum ita temere baptizant, non vere ac serio dubitant de valore baptismi prius collati, et proinde secundum baptismum reipsa conferunt : interposita conditio non immutat deliberatum baptizandi animum. Ita Catechismus Romanus, part. II, de *Baptismo*, n° 56, cui adhæsit Benedictus XIV in *Institutione* LXXXIV, n° 13 : « Nos quidem, ait, exposita superius Catechismi Romani auctoritate, illorum opinionem probavimus « qui putant irregularitatem contrahi ab illis qui sub conditione baptismum administrant, cum nulla est suspicandi « causa an primus baptismus rite peractus fuerit. » Ita etiam sanctus Carolus Borromæus in tertia synodo Mediolanensi. Hæc opinio videtur fuisse communius accepta apud theologos Italos.

Alii plures numero, et auctoritate etiam graves, quos citat Benedictus XIV, aliter opinantur : ita Suarez, Navarrus, Bonacina, Layman, Pirhing, S. Alph. de Liguori, Billuart, Collet, et cæteri communissime in Galliis. « Quando quis, ait Pirhing, « alterum non rebaptizat absolute sed sub conditione... quamvis « temere et sine præmissa inquisitione an baptizatus fuerit... « non contrahitur irregularitas, quia apposita conditio de præsententi vel de præterito, si subsit, impedit actum rebaptizandi, « eumque cessare facit, neque talis habuit intentionem iterandi « baptismum, si jam sit baptizatus ; actus autem agentium non « operantur ultra intentionem illorum et leges pœnales intelligi « debent cum effectu ; quod si non fuit baptizatus, non iteratur « baptismus, sed primo confertur. » (In tit. DE APOSTATIS, n° 13¹.)

Hæc secunda sententia valde probabilis nobis videtur, siquidem : 1° canones qui statuunt rebaptizantem laqueo irregula-

¹ Suarez, disput. XLII, sect. 1. — Collet, *Traité des Dispenses*, liv. VI, chap. III, n° 177.